

HAYOT DAVOMIDA TA'LIM OLIH: YANGI PARADIGMALAR VA KUTILADIGAN NATIJALAR

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776

Yunusova Navbahor Ahmadjonovna¹, Sultanova Gavhar Dilmuratovna²

¹Samarqand VXTXQTMO hududiy markaz o'qituvchisi

²Samarqand shahar 16-maktab biologiya fan o'qituvchisi

BIOLOGIYA DARSLARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Annotatsiya: Mazkur maqolada biologiya darslarida innovatsion texnologiyalardan foydalanish metodikasi va uning ahamiyati haqida ma'lumot berilgan.

O'qitish jarayonining samaradorligi ko'pgina hollarda o'qituvchining bilimiga, darsni to'g'ri tashkil qilish mahoratiga va mashg'ulotni o'tishda mohirona tanlangan darsning u yoki bu shakllariga bog'liqdir. An'anaviy "sinf-dars" tizimida multimedia vositalari, virtual laboratoriyalar, o'quv filmlaridan, didaktik trenajerlardan foydalanish – dars samaradorligini oshirishda o'qituvchiga juda katta imkoniyat yaratib beradi.

Ma'lumki, inson ma'lumotning ko'p qismini ko'rish va eshitish organlari orqali qabul qiladi. Multimediali texnologiyalar ushbu muhim sezgi organlarining bir vaqtda ishlashiga yordam beradi. Dinamik vizual ketma-ketlik (slyayd, animatsiya, video)ni ovozli tarzda namoyish etish orqali o'quvchining e'tiborini ko'proq jalb qilib, o'rganilayotgan o'quv materialini qabul qilishni osonlashtiradi, tushunish va eslab qolishga, yorqin tasavvurni shakllantirishga yordam beradi, o'quvchining bilim olishga bo'lgan faolligini oshirib, o'quv mavzusi haqida aniq kompetensiya, bilim, ko'nikma va malakalarni shakllanishini ta'minlaydi.

G.K.Selevkoning fikricha, o'qitish jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan 3 variantda foydalanish mumkin:

1) “kirib kelayotgan” texnologiya sifatida

Kompyuter va multimedia texnologiyalaridan alohida mavzularni hamda didaktik materiallarni o‘qitishda;

2) asosiy pedagogik texnologiya sifatida

O‘qituvchi yangi mavzuni tushuntirishi jarayonida katta ekranda multimediali taqdimotning ketma-ketlikda namoyon bo‘lishi barobarida kerakli materiallarni o‘quvchilar daftarlariga ko‘chirib olishlari mumkin. Natijada o‘qituvchining vaqti tejaladi hamda mavzuni chuqurroq tarzda o‘quvchiga etkazishga ulguradi. Buning uchun o‘qituvchiga birgina kompyuter va unga ulangan video proektor etarli.

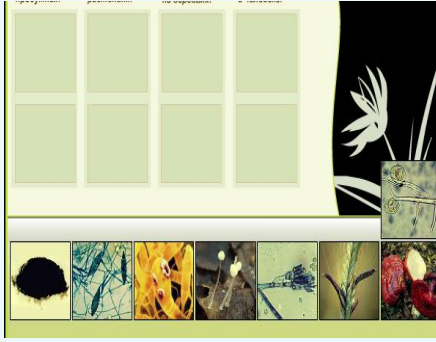
3) monotexnologiya sifatida

O‘quv jarayonini boshqarish, o‘quvchilarning har bir fanlar kesimidagi monitoringini hosil qilish, o‘quvchilarning elektron kundaligini yuritish, joriy baholarini elektron jurnalga tushirib borish, chorak oxirida o‘quvchilarning bilim darajasini aniqlagan holda choraklik baholarini reallik asosida aniqlash. Agar o‘quvchi biror sababga ko‘ra o‘tilgan mavzuni o‘zlashtira olmasa yoki kasalligi tufayli darsni qoldirgan bo‘lsa, darsda so‘ng kompyuter xonasiga kirib qoldirilgan darsni qayta ishlash yordamida o‘zlashtirishi mumkin.

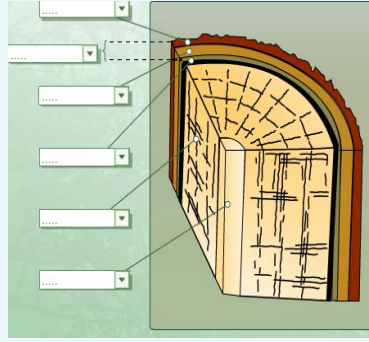
Hozirgi paytda masofadan turib ham internet orqali uydagi kompyuterdan qoldirilgan darsni o‘zlashtirish imkoni mavjud. Iqtidorli o‘quvchi mavzuni boshqalarga nisbatan tezroq o‘zlashtirib bo‘ldi (bunday o‘quvchi har bir sinfda mavjud). Boshqa o‘quvchilarni kutib turmasdan keyingi mavzuni o‘zlashtirishga ijodiy yondashadi. SHu yo‘sinda har bir o‘quvchining individual yondashuvi ijobiy natijalarga olib keladi. O‘tilgan mavzu, bo‘lim hamda butun kurs bo‘yicha o‘quvchining bilim darajasini test sinovlari bilan bir qatorda interfaol doskalar orqali rasmlil testlar shaklidagi mavzulashtirilgan trenajer mashq va topshiriqlar asosida aniqlash o‘quv jarayonining samaradorligini va o‘quvchilarning ijodiy faolligini oshiradi. Bunda o‘quvchilarning yo‘l qo‘ygan xatolari kompyuter tomonidan aniqlanadi va bo‘shliqlarni to‘ldirish ustida ish olib boriladi. Har bir o‘quvchiga induvidual tarzda berilgan interaktiv didaktik mashqlarda, o‘quvchi to‘g‘ri tasvirli javoblarni variantlar orasidan belgilab olgandan so‘ng, to‘g‘ri javoblar kompyuter avtomatik tarzda tekshiriladi. Bunday usulda o‘quvchining bilim darajasi haqqoniylik tarzda tezkor aniqlanadi. Bu dastur fanga bo‘lgan qiziqishi bilan birga dasturlashga bo‘lgan qiziqishlarini xam rivojlantiradi.

Biologiya darslarida multimediali texnologiyalaridan foydalanish oddiy bo‘r bilan doskaga chizilgan chizmadan ko‘ra, interaktiv ta’limiy o‘yinlar, trenajyorlardan masalan botanika darslarida quyidagi

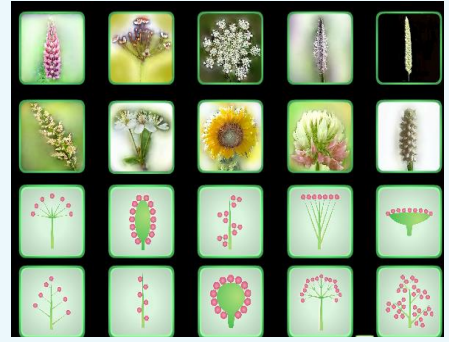
”O‘rmini top”,

“O‘ylab yoz”

“Qaysi biri oshiqcha”

kabi mashqlardan foydalanish samaralidir.

Darsda plakatdagi yoki doskadagi xatoni bartaraf qilishdan ko‘ra, o‘quvchi o‘zi kompyuter orqali xatolikni bartaraf qiladi.

Biologiya darslarida foydalaniladigan trenajer mashqlar, darslararo bog‘lanishni, vaqt tejamkorligi, AKT foydalanish darajasining yuqoriligi ko‘rsatish bilan birga zamonaviy biologik bilimlar olish imkonini beradi.